

JOSEF SUDEK: TOPOGRAFIE SUTIN

22. 5. – 19. 8. 2018

Galerie hlavního města Prahy

Dům fotografie

Revoluční 5, Praha 1

Otevřeno denně kromě pondělí od 10 do 18 hodin, čtvrtek do 20 hodin

Kurátoři výstavy: Mariana Kubištová, Vojtěch Lahoda, Katarína Mašterová

Výstavu pořádají Galerie hlavního města Prahy a Ústav dějin umění AV ČR, v. v. i. ve spolupráci s Uměleckoprůmyslovým museem v Praze.

Výstava představí téměř neznámý a dosud nevystavený soubor fotografií Josefa Sudka (1896–1976), zobrazující Prahu poničenou v roce 1945 událostmi druhé světové války. Zmýlený nálet spojeneckých vojsk ze 14. února 1945 zasáhl především pražské Nové Město, kde byl nejvíce poškozenou památkou Emauzský klášter. Série fotografií z jeho sutin tvoří největší část Sudkova souboru zachycujícího poválečnou Prahu. Počátkem května 1945 pak proběhlo Pražské povstání, které zanechalo nenapravitelné škody v historickém centru města, například na Staroměstské radnici, jejíž část musela být důsledkem válečného řádění později stržena.

Vystavený soubor je v kontextu Sudkova díla výjimečný. Představuje fotografický vhled do nitra města a jeho památek v prvních dnech míru, kdy se autor snímáním obyvatelů Prahy, kteří přihlížejí ruinám historického centra, zcela ojediněle přiblížil reportážní fotografii. Mezi důležité kapitoly souboru patří až surrealistické zobrazení situace, v níž se ocitla okupovaná země, a to prostřednictvím pohledů do protektorátního skladiště zabavených kovových soch z pomníků (často národních osobností), jež čekaly na roztavení pro válečné účely v areálu u holešovického přístavu na Maninách.

Sudkův soubor, čítající v dochovaných negativech necelé čtyři stovky snímků, vznikl nejspíše na zakázku pro nakladatele Václava Poláčka, u kterého posléze vyšel pouze v nekvalitním tiskovém provedení týdeního *Pražského kalendáře 1946* s podtitulem *Kulturní ztráty Prahy 1939–1945*. Výstava představí i tento kalendář, zahrnující 53 Sudkových fotografií, některé písemné dokumenty týkající se zakázky, jakož i početné dosud nepublikované snímky. Mnohé z nich vznikly nejspíše pouze ze Sudkova osobního zaujetí námětem. Vystavené fotografie zahrnou jak autorské pozitivy, nově objevené v některých sbírkách, především v Archivu hlavního města Prahy a v Uměleckoprůmyslovém museu v Praze, tak nové printy z originálních negativů, uložených v Ústavu dějin umění AV ČR, v. v. i., jež zhotovil fotograf Vlado Bohdan. Vedle prací Josefa Sudka bude představen soubor fotografií stejného námětu od jiných fotografů i autorsky neoznačené snímky z archivů několika paměťových institucí.

Jedním z témat, na které výstava kriticky poukazuje, je fotografie jako médium zprostředkování zásadních historických událostí. Sudkův příklad nabízí překonání zažitého pohledu na fotografii jako průhled do minulé události a zdůrazňuje obrazovou kvalitu těchto záznamů, jež bývá často opomíjena. Pohled na archivní kopie, jaké se dochovaly převážně v malých formátech, navíc nejednou nalepené na popsání kartotéčních listech či v tematických albech, nás od podobného čtení často odvádí. I Sudkovy pozitivy, pokud se dochovaly, existují až na výjimky pouze v nevystavních, malých a často i nefinálních kopiích. Zarámováním těchto fotografií a jejich pověšením na zeď galerie tak výstava nabídne možnost jejich nového nahlížení v jiném, uměleckém či galerijním kontextu, bez doprovodu hutného historického vysvětlení. Z tohoto důvodu budou texty i popisky k vystaveným fotografiím k dispozici pouze v doprovodné

brožurce a nebudou vstupovat do samotného prohlížení. Divák tak má možnost nově *vidět* samotný fotografický obraz a nesoustředit se tolik na historickou událost, již nám snímek prostředkuje. Napomáhá tomu i značný generační odstup (již tři čtvrtě století) od zobrazené události, kdy mezi diváky už nepřevažují pamětníci, kteří by tyto obrazy četli především prizmatem prožité bolestné zkušenosti.

Josef Sudek (1896–1976) je světoznámý český fotograf, který většinu života prožil v Praze a velmi rád ji i fotografoval. Mezi léty 1928–1976 měl profesionální fotografický ateliér na Újezdě pod Petřínem. Svůj čas dělil mezi zakázkovou práci a volnou tvorbu, kvalita jeho práce je však ve všech polohách výjimečná jak umělecky, tak technicky. V zakázkách se věnoval hlavně reprodukování uměleckých děl, reklamní fotografii či fotografování památek. Snímky pořizoval zejména pro publikace; vydal mj. několik knih o Praze (např. *Pražský hrad – výtvarné dílo staletí*, 1945; *Praha*, 1948; *Praha panoramatická*, 1959; *Karlův most ve fotografii*, 1961). Období Protektorátu se pro Sudeka stalo zlomovým – ve své volné tvorbě se ponořil do intimnějších a osobnějších námětů, zejména zátiší (např. cyklus *Okno mého ateliéru*) či zahrad svých přátel (Hany Wichterlové a Otty Rothmayera). V Rothmayerově „kouzelné zahrádce“ se obracel do světa fantazie a až surrealistických obrazů. Hlubavější charakter mají i jeho pozdější krajiny, např. Beskydského pralesa Mionší či dolovaného Mostecka.

Výstava má také stejnojmennou putovní verzi, která probíhá ve spolupráci Ústavu dějin umění AV ČR, v. v. i. s Českými centry a od počátku roku 2018 je postupně představována v několika evropských městech.

K výstavě vychází katalog v nakladatelství Artefactum Ústavu dějin umění AV ČR, v. v. i. ve spolupráci s Galerií hlavního města Prahy. Zahnuje odborné studie autorů výstavy a dalších odborníků.

Výstava je výstupem projektu „Josef Sudek a fotografická dokumentace uměleckých děl: od soukromého archivu umění k reprezentaci kulturního dědictví“, zkráceně SUDEK PROJECT, podpořeného Ministerstvem kultury České Republiky v rámci programu NAKI II pro období 2016–2020, id. č. DG16P02M002. Více na www.sudekproject.cz.

Poděkování zapůjčitelům: Archiv B&M Chochola, Archiv hlavního města Prahy, Archiv Národního muzea, Archiv Pražského hradu, Moravská galerie v Brně, Muzeum hlavního města Prahy, Národní památkový ústav, Prokop Paul, Archiv atelieru Paul, Uměleckoprůmyslové museum v Praze, Ústav dějin umění AV ČR, v. v. i., Vojenský historický archiv, Vojenský historický ústav, soukromí zapůjčitelé.

Kurátoři výstavy: Mariana Kubištová, Vojtěch Lahoda, Katarína Mašterová
Architektonické řešení: Barbara Zedková, Lenka Mrzílková – Studio Miaow
Grafické řešení: Martin Groch, Tim+Tim

Mediální partneři: Art&Antiques, Art for Good, ArtMap, Český rozhlas, Expres FM, Literární noviny, Prague Events Calendar, protisedi.cz, Radio 1, XANTYPA

Vstupné: 120 Kč plné (dospělí) / 60 Kč snížené (studenti) / 30 Kč (senioři)

Kontakt pro novináře: Michaela Vrchatová, 725 818 721, vrchatova@ghmp.cz
Další informace: www.ghmp.cz, www.facebook.com/GHMP.cz

Doprovodný program

Komentované prohlídky a tematické procházky:

so 2. 6. 2018, 16 h

Komentovaná prohlídka výstavy s kurátorkou Marianou Kubištovou a fotografem Vlado Bohdanem, autorem nových printů z originálních Sudkových negativů, jež jsou součástí výstavy.

ne 22. 7. 2018, 15 h

Kolektiv autorů představí svůj projekt mapy Prahy z roku 1945, který zahrnuje místa, jež v daném roce fotografoval Josef Sudek. Následuje krátká prohlídka výstavy v Domě fotografie, po níž se uskuteční procházka po Sudkových lokacích v okolí Staroměstského náměstí.

Začátek v 15:00 v Domě fotografie.

st 8. 8. 2018, 18 h

Komentovaná prohlídka výstavy s kurátorkou Katarínou Mašterovou a historikem Adamem Havlíkem.

Negativ – pozitiv – newprint!

V pozůstatostech fotografů, uložených v archivech a v muzejních sbírkách, se kromě originálních pozitivů často nachází i velké množství negativů. Jak vystavovat či publikovat fotografické obrazy, které se dochovaly jen na negativech? Jak postupovat při zhotovování tzv. newprintů, novodobých tisků z originálních negativů? Workshop se zaměří na různé aspekty této aktuální problematiky, a to jak v praktické rovině (ukázka výroby newprintů ve fotokomoře), tak v rovině teoretické (moderovaná diskuze).

út 12. 6. 2018, 10 h a 14 h

Workshop ve fotokomoře s Vlado Bohdanem

Ukázka výroby nových pozitivů, tzv. newprintů, z originálních negativů Josefa Sudka ve fotokomoře na Ústavu dějin umění AV ČR, v. v. i.

(akce je rozdělena do dvou skupin, nutná je předchozí registrace na: pr@ghmp.cz)

út 12. 6. 2018, 18 h

Moderovaná diskuze historiček umění Kataríny Mašterové a Hany Buddeus s fotografy Vlado Bohdanem, Janem Doušou a Jaromírem Benešem a s kurátorem Jiřím Pátkem.

Sobotní výtvarné workshopy

so 21. 7. 2018, 13–18 h Skrytá krása v sutinách, Dům fotografie

so 18. 8. 2018, 13–18 h Stopy zmizelých míst, Dům fotografie

Během interaktivních prohlídek a výtvarných workshopů se budeme inspirovat dosud nepříliš známým souborem fotografií autora, zobrazujícím Prahu poničenou bombardováním v roce 1945 a Pražským povstáním, spolu s válečnými opatřeními na památkách Prahy v období protektorátu. Formou kombinované techniky (kresbou pastelem a koláží z fotografií pražských soch a budov) budeme vytvářet obrazy pražských zákoutí působících až surrealistickým dojmem. Dále uplatníme i komparaci historické fotografie se současnou fotodokumentací zobrazených míst. Pomocí pigmentů v různých odstínech šedi, evokujících částice prachu, budeme prsty vytvářet kresby zmizelých míst.

Sobotní workshopy jsou určené dětem, rodinám s dětmi a dalším zájemcům všech věkových kategorií včetně seniorů a znevýhodněných. Příchod a odchod je individuální, tzn. kdykoliv ve vymezeném čase.

Výtvarný ateliér pro dospělé a seniory

pá 8. 6. 2018, 15:00–18:00 Fotografická dokumentace I, Dům fotografie

ne 10. 6. 2018, 15:00–18:00 Fotografická dokumentace II, Dům fotografie

pá 15. 6. 2018, 15:00–18:00 Camera obscura, Edukační centrum v Colloredo-Mansfeldském paláci

Interaktivní workshopy budou reagovat na tvůrčí práci Josefa Sudka a na jeho vystavený soubor fotografií. První cyklus dílen bude uveden v expozici Domu fotografie a pokračovat bude procházkou v exteriéru města Prahy. Zaměříme se na pražskou architekturu a její rozmanitost, na příběhy kolem nás nebo na krajinné prvky. Ke zvoleným objektům a situacím budeme přistupovat jak z pohledu estetiky, tak po stránce fotografické dokumentace. Zaměříme se i na důležitou roli subjektivity a na různé úhly pohledu. Závěrečná dílna se bude zabývat předchůdcem fotoaparátu („camera obscura“), zkoumáním zákona zobrazování i experimentální tvorbou přenosného přístroje, kdy si každý účastník vyrobí jednoduché optické zařízení.

Interaktivní prohlídky výstavy pro všechny typy škol i další věkové a zájmové skupiny s možností následné výtvarné reakce ve formě vlastní tvorby. Akce přizpůsobujeme časově, tematicky i úrovní náročnosti konkrétním požadavkům každé školy.

Rezervace nutná.

Cena: děti do 10 let, studenti uměleckých škol, pedagogové 5 Kč; nad 10 let 20 Kč

Kontakt: Lucie Haškovcová, lucie.haskovcova@ghmp.cz, 606 612 987, 608 216 418

Kromě výše zmíněných akcí budou probíhat i další edukační aktivity zaměřené na ostatní cílové skupiny, jako jsou například znevýhodnění návštěvníci nebo rodiče na rodičovské dovolené a jejich děti.